

Kurşun, Z. (2023). Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin ülkemizde yapılan tezlerin incelenmesi. *Journal of Sustainable Educational Studies (JSES)*, 4(1), 27-40.

JSES

Journal of Sustainable Educational Studies

e-ISSN: 2757-5284

Geliş/Received: 12.12.2022 Kabul/Accepted: 30.01.2023

Makale Türü (Article Type): Araştırma Makalesi/Research Article

Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Beceri Öğretimine İlişkin Ülkemizde Yapılan Tezlerin İncelenmesi¹

Zehra KURŞUN²

Özet

Bu çalışmada ülkemizde özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal beceri öğretimi ile ilgili yapılan tezler incelenmiştir. Sosyal beceri, sosyal ortamlarda olumlu sosyal sonuçlar elde edilmesini sağlayan aynı zamanda kişisel anlamda hem olumlu hem olumsuz duyguların ifade edilmesini sağlayan beceridir. Özel gereksinimli bireyler sosyal beceri alanında sorunlar yaşamakta ve bu bireylere sosyal becerilerin öğretimi için çeşitli yöntemler uygulanmaktadır. Bu sebeple özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin uygulanan yöntemler ve bu konuya ilişkin yapılan çalışmalar da önem kazanmaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışma kapsamında ulaşılan tezler 2006-2022 yılları arasında yapılan tezlerdir. Seçilen konuya ilişkin her yıl çalışma yapılmadığı görülmüştür. Ayrıca tezlerde araştırma konularının belli alanlarda yoğunlaşmadığı dikkat çekmiştir.

Anahtar Sözcükler: Özel gereksinimli birey; sosyal beceri; sosyal beceri öğretimi

Investigation of Theses Made in Our Country on Teaching Social Skills for Individuals with Special Needs

Abstract

In this study, the theses about social skills teaching for individuals with special needs in our country were examined. Social skill is the skill that enables to obtain positive social results in social environments and also enables the expression of both positive and negative emotions in a personal sense. Individuals with special needs have problems in the field of social skills and various methods are applied to teach social skills to these individuals. For this reason, the methods applied for teaching social skills in individuals with special needs and the studies on this subject gain importance. The data obtained from YÖK National Thesis Center were analyzed using descriptive analysis method. The theses reached within the scope of the study are the theses made between the years 2006-2022. It has been observed that there is no study on the chosen subject every year. In addition, it was noted that the research topics in the theses were not concentrated in certain areas.

Keywords: Individuals with special needs; social skills; social skills training

1. GİRİŞ

Sosyal beceriler, kişilerin diğer bireylerle iletişim halinde oldukları ortamlarda olumlu sosyal sonuçlar elde etmesini sağlayan öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Rutherford, Mathur, Sarup, Quinn ve Mary, 1998). Sosyal beceriler; bireyin problem çözmek, karar vermek, kendini yönetmek, iletişim kurmak, diğer

¹ Bu çalışma 27-30 Ekim 2022 tarihinde International Congress of Education and Science'da (INCES) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

² Öğretim Görevlisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, MYO, Engelliler İçin Gölge Öğreticilik Programı, İstanbul-Türkiye, zehrakursun@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9628-2924

bireyler ile iletişim başlatmak ve sürdürmek gibi davranışlarını da kapsamaktadır (Kapıkıran, İvrendi ve Adak, 2006). Ayrıca bireylerin isteklerini, hoşlandığı veya hoşlanmadığı durumları ifade etme, hayır deme becerisini geliştirme; grupla çalışma becerileri, olumsuz durumlarla baş etme; toplu taşıma araçlarını kullanma, seçim yapma gibi becerileri de kapsamaktadır (Dağseven Emecen, 2011).

Bireylerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi, sosyal davranış açısından yeterli olması için bireyin yaşından beklenen sosyal becerileri öğrenmesi ve uygulaması önemlidir. Hem normal gelişim gösteren bireylerin hem de özel gereksinimli bireylerin toplum içerisinde yetkin bir birey olarak yaşayabilmeleri için en önemli becerilerden biri sosyal becerilerdir. Ancak sosyal becerilere sahip olmak, bireyin sosyal yeterliliğe sahip olduğu anlamına gelmez. Çocuklar özellikle de özel gereksinimli bireyler farklı sebeplerden kaynaklı sosyal becerilere sahip olamamakta ya da sosyal becerilere sahip olmasına rağmen sosyal yeterliliğe sahip olamamaktadır (Dağseven, 2018, s. 33).

Sosyal beceriler belli bir amaca yönelik olan, kurallarla belirlenen, bireyin içinde bulunduğu sosyal ortama bağlı olarak değişen, olumlu ve nötr tepkilerin ortaya çıkmasına yardımcı olan ve bireyin çevreden olumlu tepki almasını sağlayan öğrenilmiş davranışlardır (Margalit, 1993). Sosyal yeterlilik ise; sosyal becerilerin kazanılması ve kazanılmış olan bu becerilerin bağlama uygun kullanılması ile mümkündür. Bireyin sahip olduğu sosyal becerileri uygun ortam ve zamanda kullanması bireyin sosyal yeterliliğe sahip olduğu anlamına gelmektedir (Dağseven, 2018, s. 34).

Sosyal beceri öğretiminde kullanılacak yöntemin doğru belirlenmesi, yapılan öğretimden sonra bireylerin öğrendikleri becerileri farklı ortamlara genelledebilmeleri ve kalıcı hale getirmeleri yani kısacası sosyal yeterliliğe sahip hale gelmesi önem taşımaktadır. Sosyal beceriler bireylerin günlük yaşam becerileri, serbest zaman becerileri, iş ve meslek becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Bununla birlikte zihinsel yetersizlik, otizm spektrum bozukluğu, bazı psikiyatrik rahatsızlıkların tanınması sürecinde ayırt edici ölçütlerden biridir (Olçay Gül, 2018, s. 3). Bu nedenle özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan çalışmalar önemlidir.

Yapılan bu çalışma ile sosyal beceri öğretimine ilişkin hangi boyutlarda araştırmalar yapıldığının incelenmesi, konuya ilişkin var olan durumun resmedilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca daha sonra yapılacak çalışmalara öncül olması açısından alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla ülkemizde 2006-2022 yılları arasında “özel gereksinimli bireyler ve sosyal beceriye” ilişkin yapılan tezler incelenmiştir. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimi konusuna ilişkin yapılan tezler yaygın olarak hangi amaçla yapılmıştır?
2. Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerde hangi araştırma desenleri kullanılmıştır?
4. Tezlerdeki örneklem özellikleri nelerdir?
 - a. Örneklem kimlerden oluşmaktadır?
 - b. Örneklem büyüklükleri nedir?
 - c. Örneklemin seçildiği iller hangileridir?
 - d. Örneklemelerde yer alan bireylerin yaş aralığı nedir?
5. Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerde yaygın olarak hangi veriler ve veri toplama araçları kullanılmıştır?
6. Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerde hangi özel gereksinim grubu/grupları ile çalışılmıştır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada “betimsel analiz” yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, farklı veri toplama teknikleri ile elde edilen verilerin daha önceden belirlenen başlıklara göre yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Çalışmada takip edilen basamaklar şunlardır (Dawson, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2013):

1. Amacı belirleme

Bu çalışma sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerde konuya ilişkin ele alınan boyutların incelenmesi, var olan durumunun resmedilmesi amacı ile yapılmıştır.

2. Betimsel analize bireysel çalışmaları dahil etme kriterlerini belirleme

Bu çalışmada özel gereksinimli bireyler ve sosyal beceri üzerine yapılmış olan tezler araştırmacı tarafından belirlenen kriterler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu kriterler aşağıda belirtilmiştir:

- a. Çalışmanın yapıldığı yıl
- b. Çalışma deseni
- c. Örneklemin kimlerden oluştuğu
- d. Çalışmadaki örneklemin büyüklüğü
- e. Örneklemin alındığı iller
- f. Örnekleme yer alan bireylerin yaş aralıkları
- g. Çalışmada kullanılan ölçekler
- h. Örneklem olarak seçilen özel gereksinim grubu/grupları
1. Araştırma konularının yoğunlaştığı alanlar

3. Bireysel çalışmaları toplama

Çalışma için sosyal beceri, sosyal beceri öğretimi ve özel gereksinimli birey anahtar kelimeleri belirlenerek YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde aramalar yapılmıştır. Belirlenen anahtar kelimeler ile yapılan aramaların son tarihi 29.11.2022’dir. Yapılan aramalar sonucunda ülkemizde yapılan ve amacı özel gereksinimli bireylere sosyal beceri öğretmek, sosyal beceri öğretiminde kullanılan yöntemin etkililiğini araştırmak olan tezler çalışmaya dahil edilmiştir.

4. Toplanan çalışmaları sınıflandırma

Elde edilen veriler araştırmacı tarafından belirlenen kriterler (çalışmanın yapıldığı yıl, çalışma deseni, örneklemin kimlerden oluştuğu, çalışmadaki örneklemin büyüklüğü, örneklemin alındığı iller, örnekleme yer alan bireylerin yaş aralıkları, çalışmada kullanılan ölçekler, örneklem olarak seçilen özel gereksinim grubu/ grupları, araştırma konularının yoğunlaştığı alanlar) doğrultusunda çalışmanın “bulgular” kısmında sınıflandırılmış ve elde edilen sonuçlar bu kısımda bir araya getirilmiştir.

5. Bulguları raporlama

Bulgular kısmında yer alan verilere ilişkin tablolar oluşturulmuş ve bu tabloların altında tabloda yer alan verilere ilişkin bilgilere kısaca yer verilmiştir. Bulgular arasındaki ilişkiler ve detaylara ise çalışmanın “tartışma, sonuç ve öneriler” başlığı altında yer verilmiştir.

6. Çalışmaların bulgularını bir araya getirme

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular detaylı olarak “tartışma, sonuç ve öneriler” başlığı altında açıklanmıştır.

7. Bulgular arasındaki ilişkileri kurma

Bulgular kısmında elde edilen verilerin yorumlanması ve aralarındaki ilişkiler çalışmanın “tartışma, sonuç ve öneriler” başlığı altında bir araya getirilmiştir.

2.2. Araştırmada İncelenen Dokümanlar

Çalışmaya YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan on dokuz tez dahil edilmiştir. Bu tezlerden on dört tanesi yüksek lisans tezi, beş tanesi doktora tezidir. Çalışmaya sadece “sosyal beceri öğretimi, sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan uygulamaların etkililiğine yönelik yapılan çalışmalar” ile özel gereksinimli bireyler ile yapılan çalışmalar dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen tezlerden dokuz tanesi yüksek lisans, dört tanesi ise doktora tezidir ve bu tezlerin başlıkları ve bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışmaya Dâhil Edilen Tezlere Ait Demografik Bilgiler

Yazar	Yıl	Tez Başlığı	Tez Türü	Teze Ait Bulgular
Çakır, S.	2006	Zihin engelli öğrencilere doğrudan öğretim yaklaşımıyla sosyal beceri öğretiminin etkililiğinin incelenmesi	Yüksek lisans	Araştırmada kullanılan öğretim yaklaşımının çalışmaya dahil edilen üç öğrenciye sosyal beceri kazandırma ve sürdürmede etkili olduğu bulunmuştur.
Balçık, B.	2010	Otizmlili bireylere sosyal beceri öğretiminde sosyal öykülerin incelenmesi	Yüksek lisans	Sosyal öyküler aracılığı ile yapılan sosyal beceri öğretiminin etkili ve kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Kaya, D.	2011	Yetişkin zihin engelli bireylerin sosyal becerilerinin gelişiminde yaratıcı drama yönteminin etkililiğinin incelenmesi	Yüksek lisans	Yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan sosyal beceri öğretim programının zihin engelli bireylerin sosyal beceri gelişiminde etkili olduğu bulunmuştur.
Olçay Gül, S.	2011	Ailelere sunulan sosyal öykülerin otistik spektrum bozukluğu olan ergenlerin sosyal becerilerine etkileri	Doktora	Araştırma sonucunda çalışmaya dahil edilen denekler hedeflenen sosyal becerileri kazanmış ve farklı ortamlara genellemişlerdir. Ayrıca ailelerin ise sosyal öykü yazma becerisini kazanmış, bu beceriyi farklı beceri öğretimlerine genelledikleri bulunmuştur.
Yalçınkaya, Ö.	2012	Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklara web destekli uzaktan eğitim sistemi ile sosyal beceri öğretiminin bilgisayar ortamında geliştirilmesi	Yüksek lisans	Araştırmada kullanılan yöntemin sosyal beceri öğretiminde olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Sani Bozkurt, S.	2016	Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde teknoloji destekli etkileşimli ortam tasarımı ve etkililiği	Doktora	Araştırmada kullanılan yöntemin deneklerin sosyal beceri edinimi, edinilen beceriyi sürdürmeleri ve genellemeleri konusunda olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Terzioğlu, I.	2017	Otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciye tablet bilgisayar ile sunulan video modellerle öğretimin sosyal becerilerin kazandırılmasındaki etkililiği	Yüksek lisans	Araştırmada kullanılan yöntemin sosyal beceri ediniminde etkili olduğu ve öğretim bittikten dört-beş gün sonra da kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Akçayır, İ.	2018	Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere sosyal beceri öğretimi üzerinde multimedya tabanlı sosyal öykü yönteminin etkililiği	Yüksek lisans	Araştırmada kullanılan yöntemin denekler açısından sosyal beceri öğreniminde etkili ve eğlenceli olduğu bulunmuştur. Ancak öğretmenlerin bu yöntemin gerçek ortamlara genellenmesinin zor olduğuna ilişkin görüş bildirdikleri belirtilmiştir.
Çetrez Arıcan, G.	2019	Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere sosyal beceri öğretiminde sosyal öykü ve karikatür sohbetleriyle öğretim uygulamalarının karşılaştırılması	Doktora	Araştırmada kullanılan yöntem ile çocukların sosyal becerileri edindikleri ve farklı ortamlarda da sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.
Pektaş, S.	2019	Müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde etkililiği	Doktora	Araştırmada kullanılan yöntemin down sendromlu bireyde sosyal beceriyi edinmede ve kalıcılık aşamasında etkili olduğu ancak otizm spektrum bozukluğu olan bireyde aynı etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Okatan, İ.	2019	Kaynaştırma eğitimine devam eden otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere sosyal beceri öğretiminde fırsat öğretiminin etkililiği	Yüksek lisans	Çalışmada kullanılan yöntemin sosyal beceri öğretiminde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapıcı, Y. G.	2019	Kardeşler aracılığıyla sunulan sosyal öyküler: bir koçluk uygulaması	Yüksek lisans	Kullanılan yöntemin sosyal beceri öğretiminde etkili olduğu, farklı ortam ve kişilere genelleme de etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Akdağ, F.	2022	Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde temel tepki öğretiminin etkililiği	Yüksek lisans	Araştırmada kullanılan yöntemin sosyal beceri öğretiminde etkili olduğu ve müdahalenin tamamlanmasından iki hafta sonra da kalıcılığını koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya dâhil edilmeyen altı tez bulunmaktadır. Bu tezlerin beş tanesi yüksek lisans, bir tanesi ise doktora tezidir ve bu tezlerin araştırma dışı bırakılmasının sebepleri şunlardır:

- 1) Araştırmacı tarafından seçilen sosyal beceri öğretim programına yönelik yazılım geliştirilmesi,
- 2) Araştırmacı tarafından sosyal beceri öğretim programlarına ilişkin öğretmen beklentilerini belirlemek ve öğretmenler için hazırlanan sosyal beceri öğretim programının öğretmenler üzerindeki etkililiğinin incelenmesi,
- 3) Araştırmacı tarafından özel eğitim öğretmenlerinin sosyal öyküler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi,
- 4) Araştırmacı tarafından okul öncesi eğitimde kullanılan sosyal öykü kitaplarının sosyal becerilere yer vermesi bakımından incelenmesi,
- 5) Araştırmacı tarafından hazırlanan tezin ülkemiz sınırları dahilinde değil Gürcistan’da yapılmış olması,
- 6) Araştırmacı tarafından yüksek işlevli otizmlili bireylere sosyal beceri öğretimine ilişkin tezlerin betimsel ve meta analizinin yapılmış olmasıdır.

2.3. Verilerin Toplanması Süreci ve Aracı

Çalışmada YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında sosyal beceri, sosyal beceri öğretimi ve özel gereksinimli bireyler anahtar kelimeleri kullanılarak arama yapılmış, yirmi teze ulaşılmış ve araştırma için belirlenen kriterleri karşılayan on dokuz tez çalışmaya dahil edilmiştir. Yapılan incelemelerde konuya ilişkin 2006 yılı öncesinde yapılmış bir teze rastlanmamıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezler incelenerek elde edilen veriler frekans ve yüzdelik değerleri kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

2.5. Araştırma ve Yayın Etiği

Yapılan çalışmada “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*”nde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “*Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler*” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

2.5.1. Etik kurul izni

Bu araştırma dokümanlar üzerinden yapıldığından etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

Bu kısımda incelenen tezlerden elde edilen veriler yer almaktadır. Araştırma kapsamında incelenen tezlerin özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimi konusuna ilişkin yapılan tezlerin yaygın olarak hangi amaçla yapıldığı Tablo 2 ile şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 2. Özel Gereksinimli Bireylerde Sosyal Beceri Öğretimi Konusuna İlişkin Yapılan Tezlerin Amaçları

Çalışılan Konu/ Amaç	<i>f</i>	%
Sosyal beceri kazandırma/ sosyal beceri öğretimi	2	15,38
Sosyal beceri öğretiminde kullanılan yöntemin etkililiği	6	46,15
Sosyal beceri öğretiminde kullanılan yöntemlerin karşılaştırılması	2	15,38
Sosyal beceri öğretimi + öğretimde kullanılan yöntemin etkililiği	3	23,07
Toplam	13	100

Tablo 2'ye göre toplam 13 tez incelenmiştir. Bu yapılan tezlerden %46,15 oranının sosyal beceri öğretiminde kullanılan yöntemlerin (yaratıcı drama, bilişsel öğretim, web destekli öğretim vb.) etkililiğini incelemek amacı ile yapıldığı görülmektedir. Yapılan tezlerin %23,07'i özel gereksinimli bireylere seçilen bir sosyal becerinin öğretilmesi ve öğrenciye öğretimi yapılacak sosyal beceri için seçilen sosyal beceri öğretim yönteminin etkililiğini eş zamanlı çalışıldığı çalışmalar olduğu görülmektedir. Ayrıca %15,38 oranında özel gereksinimli bireylere sosyal beceri kazandırma / sosyal beceri öğretimi için tez yapıldığı görülmektedir. Aynı şekilde %15,38 oranında sosyal beceri öğretiminde kullanılan yöntemlerin karşılaştırılması amacı ile tez yapıldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 3 ile şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 3. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yayınlanma Yılı	<i>f</i>	%
2006	1	7,69
2010	1	7,69
2011	1	7,69
2012	2	15,38
2016	1	7,69
2017	1	7,69
2018	1	7,69
2019	4	30,76
2022	1	7,69
Toplam	13	100

Tablo 3'e göre özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin toplam 13 tez yapılmıştır. Yapılan tezlerin %30,76'lık kısmının 2019 yılında yapıldığı; %15,38'lik kısmının 2012 yılında yapıldığı görülmektedir. Ayrıca yapılan tezlerin 2006, 2010, 2011, 2016, 2017, 2018 yıllarında %7,69 oranında yapıldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerde kullanılan araştırma desenleri Tablo 4 ile şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 4. Tezlerde Kullanılan Araştırma Desenleri

Araştırmanın Deseni	<i>f</i>	%
Tek denekli araştırma yöntemi	10	76,92
Karma yöntem	2	15,38
Diğer araştırma desenleri	1	7,69
Toplam	13	100

Tablo 4'e göre çalışmaya dahil edilen tezlerin toplam 13 olduğu görülmektedir. Ayrıca bu tezlerde çoğunlukla (%76,92 oranında) tek denekli araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Diğer veriler incelendiğinde %15,38 oranında karma yöntemin kullanıldığı ve %7,69 oranında diğer araştırma desenlerine yer verildiği görülmektedir. Yapılan tezlerde kullanılan tek denekli araştırma yöntemine ait desen türüne ilişkin veriler ise Tablo 5'te şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 5. Tek Denekli Araştırma Deseninin Türü

Desen	<i>f</i>	%
Denekler arası çoklu yoklama modeli	3	27,27
Davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli	1	9,09
Beceriler arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli	1	9,09
Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli	2	18,18
Katılımcılar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli	3	27,27
Yoklama evreli çiftler arası çoklu yoklama modeli	1	9,09
Toplam	11	100

Tablo 5'e göre çalışmaya dahil edilen tezlerden tek denekli araştırma yöntemi kullanılan tezlerin toplam sayısı 10'dur. Bu tezlerden %27,27 oranında tek denekli araştırma yönteminin denekler arası çoklu yoklama deseni; %18,18'lik oranında uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar deseni; %27,27'lik oranda katılımcılar arası yoklama evreli çoklu yoklama deseni; %9,09 oranında davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama deseni; %9,09 oranında beceriler arası yoklama evreli çoklu yoklama deseni; %9,09 oranında yoklama evreli çiftler arası çoklu yoklama deseni kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin örneklemlerine ilişkin veriler Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9'da gösterilmiştir. Araştırmaya dahil edilen tezlerde örneklemin kimlerden oluştuğu Tablo 6'da yer almaktadır. Tezlerin örneklem büyüklükleri Tablo 7'de yer almaktadır. Tablo 8'de tezlerdeki örneklemin hangi illerden seçildiği ve Tablo 9'da ise örnekleme yer alan özel gereksinimli bireylerin yaş aralığı yer almaktadır.

Tablo 6. Örnekleme Oluşturan Kişiler

Örneklem Oluşturan Kişi	<i>f</i>	%
Özel gereksinimli birey	10	76,92
Özel gereksinimli birey +ebeveyn	1	7,69
Özel gereksinimli birey + kardeş	1	7,69
Özel gereksinimli birey+ öğretmen	1	7,69
Toplam	13	100

Tablo 6'ya göre örneklem olarak sadece özel gereksinimli bireylerin yer aldığı tezlerin %76,92 oranında olduğu hem özel gereksinimli bireylerin hem de ebeveynin yer aldığı çalışmaların %7,69; özel gereksinimli birey ve kardeşin yer aldığı çalışmalar %7,69; özel gereksinimli birey ve öğretmenin yer aldığı çalışmaların ise %7,69 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Örneklem Büyüklüğü

Örneklem Büyüklüğü	<i>f</i>	%
1-10 kişi arası	10	83,33
11-20 kişi arası	1	8,33
21-30 kişi arası	1	8,33
Toplam	12	100

Tablo 7'ye göre seçilen örneklemin büyüklüğü %83,33 oranında 1 – 10 kişi arasındadır. Diğer verilere bakıldığında 11 – 20 kişi arasında olan tezlerin %8,33 oranında; 21 – 30 kişi arasında olan tezlerin ise %8,33 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Örneklem Seçildiği İller

Örneklem Seçilen İl	<i>f</i>	%
Ankara	3	23,07
Bursa	1	7,69
Bolu	2	15,38
Eskişehir	4	30,76
Edirne	2	16,66
Malatya	1	7,69
Toplam	13	100

Tablo 8'e göre tezlerde örneklem seçildiği illere bakıldığında %30,76 oranında Eskişehir; %23,07 oranında Ankara; %15,38 oranında Bolu; %16,66 Edirne; %7,69 oranında Bursa; %7,69 oranında Malatya olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Örneklemde Yer Alan Özel Gereksinimli Bireylerin Yaş Aralıkları

Örneklem Yaş Aralıkları	<i>f</i>	%
0-10 yaş arası	3	23,07
11-20 yaş arası	9	69,23
21-30 yaş arası	1	7,69
Toplam	13	100

Tablo 9'a göre tezlerde çalışma grubu olarak seçilen deneklerin %69,23 oranında 11-20 yaş arasında; %23,07 oranında 0-10 yaş oranında; %7,69 oranında ise 21-30 yaş arasında oldukları görülmektedir.

Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan ve çalışmaya dahil edilen tezlerde güvenilirlik, geçerlilik ve etkililik verileri toplanmıştır. İncelenen tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin araçlar çalışılan konuya göre değişiklik gösterdiğinden tablo oluşturulmamıştır.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerde çalışılan özel gereksinim grubu / grupları Tablo 10'da şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 10. Çalışılan Özel Gereksinim Grubu / Grupları

Çalışılan Özel Gereksinim Grubu	<i>f</i>	%
Otizm	9	69,23
Zihinsel engel	3	23,07
Otizm + zihinsel engel	1	7,69
Toplam	13	100

Tablo 10'a göre tezlerde çalışılan özel gereksinim grubu %69,23 oranında otizm; %23,07 oranında zihinsel engel; %7,69 oranında otizm ve zihinsel engelli bireylerden oluşmaktadır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışmada özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan ülkemizdeki tezler betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu çalışmada ülkemizde 2006 – 2022 yılları arasında özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerin hangi amaçla yapıldığı, yayınlanma yılı, kullanılan yöntem, örneklem özellikleri, kullanılan veri toplama araçları, elde edilen veriler, çalışılan özel gereksinim grubu / grupları tespit edilmiştir.

Alan yazında pek çok sosyal beceri tanımı olduğu gibi sosyal beceri öğretiminde de kullanılan öğretim yöntemi olduğu görülmektedir. Sosyal beceri öğretiminde yaratıcı drama, bilişsel süreç, web destekli öğretim, sosyal öykü, karikatür aracılığı ile öğretim gibi farklı yöntemler kullanılmaktadır. Yapılan tezlerde çoğunlukla bu yöntemlerin etkililiği araştırılmıştır.

Özel gereksinimli bireylere sosyal beceri öğretimi hem akademik başarılarının artmasına hem de problem davranışların önlenmesine fayda sağlamaktadır. Bu nedenle sosyal beceri öğretimi, öğretim yöntemlerinin etkililiğini belirlemek sosyal beceri öğretiminde belirlenecek yol haritası için önem taşımaktadır (Güven ve

Diken, 2014). Bu nedenle yapılan tezlerin çoğunluğunun sosyal beceri öğretim yöntemlerinin etkililiği hakkında olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada incelenen tezlerden elde edilen veriler incelendiğinde konuya ilişkin en çok çalışmanın dört tez ile 2019 yılında, sonrasında ise yapılan iki tez ile 2012 yılında olduğu görülmektedir. Ayrıca konuya ilişkin tutarlı olarak her yıl çalışma yapılmadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Yıllara göre dağılıma bakıldığında ve alan yazında inceleme yapıldığında konuya ilişkin yapılan tezlerin yıllara göre dağılımını açıklayacak yeterli bilgiye ulaşılamamıştır.

Kaynaştırma ve bütünleştirme uygulamalarının son yıllarda daha da önemli hale geldiği görülmektedir. Bütün öğrenciler için eğitim ortamlarının yapılandırılması, öğretimde uyarlamalar yapılması gerektiği konularına değinilmektedir. Kaynaştırmanın amacı özel gereksinimli bireylere diğer bireylere sunulan fırsatları vermek ve bu öğrencileri sosyal yaşama en iyi şekilde hazırlamaktır. Kaynaştırma uygulamasına dahil edilen özel gereksinimli bireyler için genel eğitim ortamlarında sosyal beceri öğretimi için yeterli bilgi ve uygulamaya yer verilmediği görülmektedir (Sazak Pınar, 2008). Kaynaştırmada sosyal beceri öğretiminin önemi son yıllarda daha da artmaktadır. Bu nedenle sosyal beceri öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların 2019 yılında sayıca daha fazla olduğu varsayılabilir. Ancak alan yazında sosyal becerinin öneminden sıklıkla bahsedilmesine karşın ülkemizde yapılan tezlerin sayısının yeterli olmadığı ve her yıl konuya yönelik tez yapılmadığı görülmektedir.

Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan tezlerde en çok kullanılan araştırma yönteminin “tek denekli araştırma yöntemi” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deneysel araştırmalar arasında yer alan tek denekli araştırmalarda araştırmaya dahil edilen denekler tarafsız belirlenmemektedir. Bu nedenle yarı deneysel çalışmalar arasında gösterilmektedir. Belirlenen ortalama koşullar altında tekrarlanan ölçümler alınarak her bir denekte kendi içinde değerlendirildiği çalışmalardır (Gast, 2010; Tekin İftar, 2012). Türkiye’de özellikle özel eğitimde son yıllarda tek denekli araştırma yönteminin daha sık kullanıldığı görülmektedir (Sönmez, Kot ve Sazak Pınar, 2018). Tek denekli araştırma modelleri yapılan tek bir uygulamanın etkisinin incelenmesine olanak sağlayan modellerdir ayrıca iki veya daha çok uygulamanın etkisini ve hangisinin verimli olduğunun karşılaştırılmasına olanak sağlamaktadır (Sönmez, Kot, Sazak Pınar, 2018). Bu sebeple yapılan tezlerde sosyal beceri öğretiminde kullanılan yöntemlerin etkililiğinin belirlenmesi ve kullanılan yöntemlerin karşılaştırılması konularına ağırlık verildiği göz önünde bulundurulursa yapılan tezlerde ağırlıklı olarak tek denekli araştırma yönteminin seçildiği söylenilebilir.

Çalışmada elde edilen veriler incelendiğinde örneklem olarak yalnızca özel gereksinimli bireylerden oluştuğu görülmektedir. Bunun dışında hem özel gereksinimli bireylerin hem de ebeveyn, kardeş ve öğretmen ile birlikte yer aldığı örneklemelerin olduğu görülmektedir. Sosyal beceri öğretiminin özel gereksinimli bireylerde çalışılması gereken önemli konulardan biri olması nedeniyle yalnızca özel gereksinimli bireylerin yer aldığı çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmektedir (Güven ve Diken, 2014). Yapılan çalışmalar incelendiğinde özel gereksinimli bireyler ile birlikte örneklemde yer alan ebeveyn ve kardeşin çalışmalarda sosyal beceri öğretimi yaptıkları, öğretmenlerden ise uygulamanın yeterliliğine ilişkin gözlemlerine yer verilmiştir. Sosyal beceri öğretiminde farklı yöntemler kullanılmaktadır. Kullanılan bu yöntemler farklı kişiler tarafından öğretimi yapılmakta ve farklı ortamlarda öğretimi yapılmaktadır. Bu sebeple yapılan çalışmalarda özel gereksinimli bireyler dışında ebeveyn, kardeş ve öğretmene de yer verilmiştir.

Örneklemin seçildiği illere bakıldığında en fazla çalışmanın Eskişehir’de en az çalışmanın Bursa ve Malatya’da yapıldığı görülmektedir. Örneklemin seçildiği illere ilişkin verilere yönelik alan yazında bir bilgi yer almamaktadır. Ancak tez yapılan iller incelendiğinde Bursa dışında çalışma yapılan illerde yer alan üniversitelerdeki özel eğitim yüksek lisans ve doktora programlarında yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir. Bursa’da yapılan çalışmanın ise Bolu’da yer alan Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde yapılan yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. Alan yazında konuya ilişkin destek sağlayacak bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak Eskişehir’de yer alan Anadolu Üniversitesi’nin özel eğitim ve özel gereksinimli bireylere ilişkin çok sayıda çalışma yürütüyor olması ve konuya ilişkin farklı birimlere sahip olmasının en fazla çalışma yapılan il olmasına sebep olabileceği öngörülmektedir.

Sosyal beceri öğretimi özel gereksinimli bireylerde her yaş grubu için önemli olan becerilerdir. Ancak yapılan tezlerin örneklem gruplarındaki yaşlar incelendiğinde ağırlıklı olarak 11 – 20 yaş arasında daha fazla çalışma yapıldığı ancak küçük yaş grubu (0-10 yaş arası) ve büyük yaş grubu (21-30 yaş arası) bireylerle yapılan çalışmaların ise daha az olduğu görülmektedir. Sosyal beceri her yaş grubunda önem arz etmektedir. Ancak özel

gereksinimli bireylerin öğretim dönemleri içinde en aktif oldukları yıllar ilkökul ve ortaokul yıllarıdır. Dolayısıyla 11-20 yaş grubunda yer alan çocuklara daha fazla yer verilmiş olabilir. İkinci bir ihtimal olarak ise ilkökul ve ortaokulda kaydı bulunan öğrencilere ulaşılması ve veri toplamanın daha kolay olması da 11-20 yaş arasındaki çocuklara daha fazla yer verilmesine sebep olmuş olabilir. Ancak bu yorumları destekleyecek bir çalışmaya alan yazında rastlanmamıştır.

Yapılan çalışmalarda sosyal beceri öğretimi, öğretimde kullanılan yöntemlerin etkililiği ve karşılaştırmaları yapılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarında belli bir ölçek, değerlendirme aracı kullanılmadığı görülmüştür. Örneğin bir tezde araştırılan konuyla ilişkili olarak denek seçimi ölçü aracı, taklit etme becerisi ölçü aracı, telefon numarası çevirebilme ölçü aracı, telefonla uygun şekilde konuşma ölçü aracı kullanılırken; başka bir tezde araştırılan konuya bağlı olarak gözlem formu, görüşme formu, araştırmacı günlükler, öğrencilerin kişisel notları kullanılmıştır. Çalışmalarda tek denekli araştırma yöntemlerinin kullanılmış olması ve bu araştırma yönteminde tekrarlanan ölçümler yapılarak her denek kendi içinde değerlendirildiği için her araştırmada farklı veri toplama araçlarının kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir (Tekin İftar, 2012).

Örnekleme yer alan özel gereksinim gruplarına bakıldığında en fazla otizmlili bireylerle çalışıldığı görülmüştür. Son yıllarda otizmlili bireylerin sayısında artış olduğu ve otizmlili bireylerin eğitimleri hakkında yapılan çalışmaların sayısında artış olduğu görülmektedir. Dolayısı ile sosyal becerilerin öğretimine ilişkin yapılan çalışmalarda otizme daha fazla yer verilmiş olduğu görülmektedir.

Yapılan bu çalışmanın sonucunda “sosyal beceri öğretimine” ilişkin yeterli sayıda tez olmadığı, farklı yaş grupları ile yapılan tez sayısının az olduğu, örneklem olarak seçilen gruplarda belli gruplarda yoğunlaşmanın olduğu, grup ile yapılan sosyal beceri çalışmalarına ilişkin yeterli sayıda tez olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İleride yapılacak olan çalışmalar için şu önerilere yer verilebilir:

1. Ülke genelinde özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretimine ilişkin yapılan çalışmalarda diğer illerden alınan örneklem sayısının artırılmasında yarar vardır.
2. Özel gereksinimli bireylerde sosyal beceri öğretiminde kullanılan bütün yöntemlere ilişkin çalışmalar yapılabilir.
3. Özel gereksinimli bireylere farklı sosyal becerilerin öğretimi için çalışmalar yapılabilir.
4. Örneklem olarak tüm özel gereksinimli gruplarına yönelik çalışmalar yapılabilir.
5. Çalışmalarda örneklem olarak yer alan bireylerin yaş aralıkları farklılaştırılarak küçük yaş ve yetişkin bireylerle daha fazla çalışma yapılabilir.
6. Çalışmalarda tek denekli çalışmaların yanı sıra gruplarla yapılan çalışmalara yer verilebilir.

5. BEYAN

Araştırma ve Yayın Etiği: Yapılan çalışmada “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*”nde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “*Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler*” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni Beyanı: Bu araştırma doküman üzerinden yapıldığından etik kurul izni gerektirmemektedir.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı: Makale tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

6. KAYNAKÇA

Akçayır, İ. (2018). *Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere sosyal beceri öğretimi üzerinde multimedya tabanlı sosyal öykü yönteminin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akdağ, F. (2022). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde temel tepki öğretiminin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Balçık, B. (2010). *Otizmlili bireylere sosyal beceri öğretiminde sosyal öykülerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Çakır, S. (2006). *Zihin engelli öğrencilere doğrudan öğretim yaklaşımıyla sosyal beceri öğretiminin etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetrez Arıcan, G. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere sosyal beceri öğretiminde sosyal öykü ve karikatür sohbetleriyle öğretim uygulamalarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Dağseven Emecen, D. (2011). Comparison of direct instruction and problem solving approach in teaching social skills to children with mental retardation. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(3), 1414-1420.
- Dağseven, D. (2018). Sosyal beceri yetersizlikleri. Elif Sazak (Ed.), *Özel Eğitimde Sosyal Uyum Becerilerinin Öğretimi* (ss. 33-34). Ankara: Pegem Akademi.
- Dawson, C. (2009). *Introduction to research methods: A practical guide for anyone undertaking a research project*. Oxford: How to Books Ltd.
- Güven, D., & Diken, İ. H. (2014). Otizm spektrum bozukluğu olan okul öncesi çocuklara yönelik sosyal beceri öğretim müdahaleleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(1), 19-38. doi:10.1501/Ozlegt_0000000190
- Kapıkıran, N., İvrendi, A., & Adak, A. (2006). Okul öncesi çocuklarında sosyal beceri: durum saptaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 20-28.
- Kaya, D. (2011). *Yetişkin zihin engelli bireylerin sosyal becerilerinin gelişiminde yaratıcı drama yönteminin etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Margalit, M. (1993). Social skills and classroom behavior among adolescents with mild mental retardation. *American Journal on Mental Retardation*.
- Okatan, İ. (2019). *Kaynaştırma eğitimine devam eden otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere sosyal beceri öğretiminde fırsat öğretiminin etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Olçay Gül, S. (2011). *Ailelerce sunulan sosyal öykülerin otistik spektrum bozukluğu olan ergenlerin sosyal becerilerine etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Olçay Gül, S. (2018). Sosyal beceri ve sosyal yeterlilik. İlknur Çiftçi Tekinarslan-Nuray Öncül içinde, *Özel eğitimde sosyal uyum becerilerinin öğretimi 2*. Ankara: Vize Akademik
- Pektaş, S. (2019). *Müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde etkililiği*. Yayınlanmamış doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Rutherford, R., Mathur, B., Sarup, J., Quinn, R., & Mary, M. (1998). Promoting social communication skills through cooperative learning and direct instruction. *Journal Citation: Educational and Treatment of Children*, 21(3), 354-369.
- Sani Bozkurt, S. (2016). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde teknoloji destekli etkileşimli ortam tasarımı ve etkililiği*. Yayınlanmamış doktora tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sazak Pınar, E. (2008). Genel eğitim sınıflarında engelli olan ve olmayan öğrencilerin sosyal becerilerinin desteklenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 171-187. doi: 10.11616/AbantSbe.236
- Sönmez, S., Kot, M., & Sazak Pınar, E. (2017). Türkiye’de karşılaştırmalı tek denekli araştırma modellerinin kullanıldığı araştırmaların incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 350-371. doi: 10.17240/aibuefd.2017.17.28551-304639
- Tekin İftar, E. (2012). *Eğitim ve davranış bilimlerinde tek denekli araştırmalar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları

Terzioğlu, I. (2017). *Otizm spektrum bozukluğu olan öğrenciye tablet bilgisayar ile sunulan video modelle öğretimin sosyal becerilerin kazandırılmasındaki etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Yalçınkaya, Ö. (2012). *Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklara web destekli uzaktan eğitim sistemi ile sosyal beceri öğretiminin bilgisayar ortamında geliştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Yapıcı, Y. G. (2019). *Kardeşler aracılığıyla sunulan sosyal öyküler: bir koçluk uygulaması örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

7. EXTENDED ABSTRACT

It is important that the method to be used in social skills teaching is determined correctly, that individuals can generalize the skills they have learned to different environments and make them permanent, in short, that they have social competence. Social skills are directly related to individuals' daily life skills, leisure time skills, work and professional skills. However, intellectual disability is one of the distinguishing criteria in the diagnosis of autism spectrum disorder and some psychiatric disorders (Olçay Gül, 2018, p.3). For this reason, studies on social skills teaching in individuals with special needs are important.

With this study, it was aimed to examine the dimensions of research on social skills teaching and to portray the existing situation on the subject. In addition, it is thought that it will contribute to the literature in terms of being a pioneer for future studies. For this purpose, the theses made in our country between the years 2006-2022 on "individuals with special needs and social skills" were examined. Within the scope of the study, answers to the following questions were sought:

1. For what purpose were the theses made on the subject of social skills teaching in individuals with special needs?
2. How is the distribution of the theses on social skills teaching in individuals with special needs according to years?
3. Which research designs were used in the theses about teaching social skills to individuals with special needs?
4. What are the sample characteristics in theses?
 - a. Who does the sample consist of?
 - b. What are the sample sizes?
 - c. Which provinces are the sample selected from?
 - d. What is the age range of the individuals in the samples?
5. Which data and data collection tools are commonly used in the theses on teaching social skills to individuals with special needs?
6. Which special needs group(s) were studied in the theses on teaching social skills to individuals with special needs?

In this study, "descriptive analysis" method was used. Descriptive analysis is a type of qualitative data analysis that involves interpreting the data obtained with different data collection techniques according to predetermined titles (Yıldırım & Şimşek, 2003).

YÖK National Thesis Center Nineteen theses were included in the study. Fourteen of these theses are master's theses and five are doctoral dissertations. Only "social skills teaching, studies on the effectiveness of social skills teaching practices" and studies with individuals with special needs were included in the study. Nine of the included theses are master's and four are doctoral dissertations.

There are six theses that were not included in the study. Five of the theses not included in the study are master's and one is doctoral thesis.

In this study, the theses on social skills teaching in individuals with special needs were examined and the data obtained were analyzed using frequency and percentage values. The data obtained were analyzed using the meta-analysis method.

It is seen that there are many social skills definitions in the literature, as well as a teaching method used in social skills teaching. Different methods such as creative drama, cognitive process, web-supported teaching, social story, and teaching through cartoons are used in social skills teaching. The effectiveness of these methods has been intensively investigated in the theses. Teaching social skills to individuals with special needs helps both to increase their academic success and to prevent problem behaviors. For this reason, determining the effectiveness of social skills teaching and teaching methods is important for the road map to be determined in social skills teaching (Güven & Diken, 2014). For this reason, it can be interpreted that the majority of theses are about the effectiveness of social skills teaching methods.

When the data obtained from the theses examined in the study are examined, it is seen that the most studies on the subject were in 2019 with four theses, and then in 2012 with two theses. In addition, it has been concluded that there is no consistent study on the subject every year. Considering the distribution by years and examining the literature, sufficient information could not be reached to explain the distribution of the theses made on the subject by years. However, it is seen that inclusion and integration practices have become more important in recent years. Structuring educational environments for all students and the need for adaptations in teaching are mentioned. The aim of inclusion is to give special needs individuals the opportunities offered to other individuals and to prepare these students for social life in the best way possible. It is seen that there is not enough information and practice for social skills teaching in general education environments for individuals with special needs included in the mainstreaming practice (Sazak Pinar, 2008). The importance of social skills teaching in mainstreaming has increased in recent years. For this reason, it can be assumed that the work done in 2019 is more. However, although the importance of social skills is frequently mentioned in the literature, it is seen that the number of theses made in our country is not sufficient and the thesis on the subject is not made every year.

It has been concluded that the most used research method in the theses on teaching social skills to individuals with special needs is "single subject research method". When the data obtained in the study are examined, it is seen that the sample consists of only individuals with special needs. Apart from this, it is seen that there are samples that include both individuals with special needs and parents, siblings and teachers. Since social skills teaching is one of the important subjects that should be studied in individuals with special needs, it is seen that studies involving only individuals with special needs are concentrated (Güven & Diken, 2014). When the studies are examined, it is stated that the parents and siblings in the sample together with the individuals with special needs teach social skills in the studies, and the observations from the teachers about the adequacy of the application. Different methods are used in social skills teaching. These methods used are taught by different people and taught in different environments. For this reason, apart from individuals with special needs, parents, siblings and teachers were also included in the studies.

When we look at the provinces where the sample is selected, it is seen that the most work is done in Eskişehir, the least work is done in Bursa and Malatya. There is no information in the literature regarding the data related to the provinces from which the sample was selected. Social skills teaching is skills that are important for individuals of all age groups with special needs. However, when the ages in the sample groups of the theses are examined, it is seen that more studies are carried out mainly between the ages of 11 and 20, but there are fewer studies with individuals in the small age group (0-10 years old) and large age group (21-30 years old). Social skills are important in every age group. However, the most active years of education for individuals with special needs are primary and secondary school years. Therefore, children in the 11-20 age group may have been given more space. As a second possibility, the fact that students enrolled in primary and secondary schools are easier to reach and data collection may have caused more space for children between the ages of 11-20. However, no study was found in the literature to support these comments.

In the studies, social skills teaching, the effectiveness of the methods used in teaching and comparisons were made. It was observed that a certain scale, evaluation tool was not used in the data collection tools used. For example, when using the subject selection measure tool, imitation skill measure tool, phone number dialing measure tool, and speaking appropriately on the phone measure tool in relation to the subject researched in a thesis; Depending on the subject investigated in another thesis, observation form, interview form, researcher diaries, and students' personal notes were used. Since single-subject research methods were used in the studies

and each subject was evaluated by making repeated measurements in this research method, it can be interpreted that different data collection tools were used in each study (Tekin İftar, 2012).

When the special needs groups in the sample were examined, it was seen that the individuals with autism were mostly studied. In recent years, it is seen that there has been an increase in the number of individuals with autism and an increase in the number of studies on the education of individuals with autism. Therefore, it is seen that autism is given more place in studies on teaching social skills.

The following recommendations can be made for future work:

1. It is beneficial to increase the number of samples taken from other provinces in studies on social skills teaching in individuals with special needs throughout the country.
2. Studies can be conducted on all methods used in social skills teaching in individuals with special needs.
3. Studies can be carried out to teach different social skills to individuals with special needs.
4. As an example, studies can be carried out for all groups with special needs.
5. More studies can be done with young and adult individuals by differentiating the age ranges of the individuals included as samples in the studies.
6. In addition to single-subject studies, studies with groups can be included in the studies.